

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum iustificatio impij sit in instanti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

ARTICVLVS IX.

Vtrum iustificatio impij fiat in instanti.

Nono q̄rit, vtrū iustificatio impij fiat in instanti. & vtrū quod nō. Impossibile. n. est eiusdem potētia simul & semel esse plures motus sicut nec vna materia simul & semel est sub formis diuersis disparatis: sed in iustificatione impij requiritur duplex motus liberi arbitrij, vt ex dictis patet. ergo iustificatio impij non potest esse in instanti. Sed diceretur, quod illi duo motus sunt diuersarum potētiarum: nā motum liberi arbitrij in Deum est cōcupiscibilis, motus autem liberi arbitrij in peccatum, cum sit quadam detestatio peccati, est in irascibili.

Art. 4. & 5. huius q̄sit.

Cap. 3. par. 1. ante mediu. tom. 1.

16. in Ioan. em aliqui vult a prim. op. tom. 9.

¶ 2 Sed contra. Detestari est idē q̄ odire: sed odiū est in cōcupiscibili sicut & amor, secundu Philoſophum in 2. Top. ergo detestari non est in irascibili.

¶ 3 Præ. Irascibilis & cōcupiscibilis s̄m Dam. s̄nt partes sensibilis appetitus: sed sensibilis appetitus nō se extendit, nisi i bonū q̄d est ei cōueniēs, vel in eius cōtrariū: huius aut nō sunt ipse Deus, & p̄ctm̄ sub rōne p̄cti in quātū est detestabile. ergo nō p̄tinent isti motus ad cōcupiscibile & irascibile, sed ad voluntatē, & sic sunt vnus potētie. Sed diceretur, q̄d motus liberi arbitrij in Deū est motus fidei, q̄ ad intellectu p̄tinet, cōtritiō aut p̄tinet ad voluntatē, cuius est de peccato dolere, & sic non sunt vnus potentia.

¶ 4 Sed contra. Secundu Aug. credere non potest homo nisi volens. ergo licet in credendo requiratur actus intellectus, nihilominus requiritur ibi actus voluntatis, & sic relinquitur quod duo motus eiusdem potentia ad iustificationē impij requiruntur.

¶ 5 Præ. Eiusdē moueri termino, & ad terminū: sed detestari p̄ctm̄ est moueri a termino, moueri autem in Deum est moueri ad terminum. ergo cōtritiō, q̄ est p̄cti detestatio, est eiusdem potentia cuius est motus in Deum, & sic non possunt esse simul.

¶ 6 Præ. Nihil mouet simul ad diuersos & cōtrarios terminos: sed Deus, & peccatū sunt diuersi & contrarij termini. ergo aīa non potest simul in Deum & in peccatū moueri, & sic idem quod prius.

¶ 7 Præ. Gratia nō dat nisi digno: sed quādiu aliq̄s ē subiectus culpæ, nō est dignus gratia. ergo oportet q̄d prius expellat culpā q̄ infundatur gratia, & sic iustificatio, quæ hæc duo includit, non est in instanti.

¶ 8 Præ. Forma quæ recipit magis & minus successiue, vt videtur, debet in subiecto fieri, sicut forma quæ non recipit magis & minus recipitur subito in subiecto, vt patet de formis substantialibus: sed gratia intēditur in subiecto. ergo videtur quod successiue introducatur, & ita infusio gratia non est in instanti, & per consequens nec iustificatio impij.

¶ 9 Præ. Sicut in qualibet mutatione, ita & in iustificatione impij necesse est ponere duos terminos. s. terminū a quo, & terminum ad quē: sed cuiuslibet mutationis duo termini sunt incōtingētes. i. q̄ non p̄t simul esse. ergo i iustificatione impij includunt duo q̄ se habent secundum prius & posterius, & ita iustificatio impij est successiua, & non in instanti.

¶ 10 Præ. Nihil quod prius est in fieri quā in facto esse, fit in instanti: sed gratia prius est in fieri, quā in facto esse. igitur infusio gratia nō est in instanti, & sic idem quod prius. Probatio media. In permanentibus quod fit non est: cum vero factum est, iā est. sed gratia est permanentium. si ergo simul fit & facta est, simul est, & non est, quod est impossibile.

¶ 11 Præ. Oīs motus est in tempore: sed in iustificatione impij requiritur quidam motus liberi arbitrij.

A ergo iustificatio impij fit in tpe, & ita nō in instanti.

¶ 12 Præ. Ad iustificationē impij requiritur contritiō de peccatis: sed quando aliquis multa peccata commisit, non potest de omnibus peccatis in eodem instanti contineri, nec cogitare. ergo iustificatio impij non potest esse in instanti.

¶ 13 Præ. Quando cumq; inter extrema mutatio nis est aliquod medium, mutatio est successiua, nō momentanea: sed inter culpam & gratiam est aliqd medium, scilicet status naturæ condita. ergo iustificatio impij est mutatio successiua.

¶ 14 Præ. Culpā & grā nō sunt simul in aīa. ergo instans, in quo vltimo culpa inest, est aliud ab instāti, i quo primo grā inest: sed iter q̄libet duo instātia ca dit tps mediū. ergo iter expulsiōe culpæ & infusio nē græ cadit tps mediū: sed iustificatio vtrūq; horū includit. ergo iustificatio est in tpe, & nō in instāti.

SED CONTRA. Iustificatio impij est quædā spiri tualis illuminatio: sed illuminatio corporalis fit in instanti, non in tempore. cum ergo spiritalia sint simpliciora corporalibus, & minus tempore subie cta, videtur quod iustificatio impij sit in instanti.

¶ 2 Præ. Quanto aliquod agens est potentius, tanto in minori tempore suum effectum producit: sed actor iustificationis est Deus, qui est infinita uirtutis. ergo iustificatio est in instanti.

¶ 3 Præ. In lib. de causis dicitur, quod substantie spi ritualis, cuiusmodi est anima, & substantia, & actio, est in momento æternitatis, & non in tempore.

¶ 4 Præ. In eodē instanti in quo est dispositio cō pleta in materia, ē & forma: sed motus liberi arbit. q̄ in iustificatione requirit, est dispō cōpleta ad grā. ergo in eodē instanti in quo sunt illi motus, est grā.

RESPON. Dicendum, q̄ iustificatio impij est instanti. Ad cuius euidentiā sciendū est, quod q̄n d̄r aliqua mutatio esse in instanti, nō intelligitur quod duo termini eius sint in instanti, hoc n. est impossi bile, cum omnis mutatio sit inter terminos oppo sitos per se loquendo: sed intelligitur quod trāsitus de uno termino in alium est in instanti, quod quidē in aliquibus oppositis contingit, in aliquibus nō cō tingit. Q̄n. n. inter terminos motus est accipere ali quod mediū, oportet quod trāsitus de uno termi no in alium sit successiuis, quia medium est in q̄d primo mutatur quod mouetur cōtinue, quā in ultimum, vt patet per Philoſophū s. Phis. & intelligo medium per qualem cumq; distātiā ab extremis, siue sit distātia in situ, sicut in motu locali, siue sit distātia s̄m rationē quātitatē, sicut in motu aug menti & diminutionis, siue s̄m rationem formæ, vt in alteratione. & hoc siue illud medium sit alterius speciei, sicut pallidum inter album & nigrum, siue eiusdē speciei, sicut minus calidum inter magis calidum & frigidum. Q̄n. vero inter duos terminos mutationis, uel motus, non potest esse mediū aliquo p̄dictorū modorum, tunc trāsitus de uno termi no in alterum non est in tpe, sed in instanti, hoc au tē est, q̄n duo termini motus, uel mutationis sunt affirmatio & negatio, siue priuatio & forma. Nā inter affirmationē & negationē nullo modo est mediū, neq; inter priuationē & formā circa proprium susceptibile. Et hoc dico p̄ modum, quo aliquid al terius speciei est medium inter extrema. Sed p̄ mo dum, quo aliquid est medium s̄m intensionē & remissio nē, & si non possit esse medium per se pot tū esse medium per accidens. Nam negatio, siue priua tio per se loquendo, non intēditur, neque remittit,

In prop. 11.

Com. 11. lib. 8. ex Com. 77. 10. 3.

fed p accidens fm suam caufam pot' cōsiderari ali-
qua eius intensio, vel remiffio, vt dicat magis esse
cæcus ille qui hēt oculū erutū, q̄ qui habet aliquem
pannum in oculo, ex eo quod caufa cecitatis est ef-
ficacior. Sic igitur accipiēdo huiusmodi mutatio-
nes fm proprios terminos, p se loquēdo, oportet
eas esse instantaneas, & nō in tpe, sicut est illumina-
tio, generatio, & corruptio, & alias hūmōi. Accipiē-
do vero eas quantū ad caufas fuorum terminorū,
pōt in eis cōsiderari successio, sicut patet in illumina-
tione. Nā quāuis aer subito trāseat de tenebris ad
lumē, tñ caufa tegebrositatis successiue tollit. Absen-
tia solis, qui p motū locale successiue fit p̄sens.
Et sic illuminatio est terminus motus localis, & est
indiuisibilis, sicut & quilibet terminus continui: dico
igit quod extrema iustificacionis sunt gratia, & pri-
uatio gratiæ, inter q̄ non cadit medium circa pro-
priū susceptibile: vnde oportet qd transitus de vno
in alterum sit in instanti, quamuis caufa huius pri-
uationis successiue tollat, vel fm quod homo cogi-
tando disponit se ad gratiā, vel saltē fm quod sp̄s p̄-
terit postquā Deus se gratiam daturum præordi-
nauit, & sic gratiæ infusio fit in instanti. Et quia ex-
pulsio culpæ est formalis effectus gratiæ infusæ, in-
de est quod tota iustificatio imp̄i in instanti est. Nā
forma, & dispositio ad formam cōpletam, & abie-
ctio alterius forma, totum est in instanti.

D. 50.

AD PRIMVM ergo dicendū, quod q̄ duo sunt
motus oīno disparati, non p̄t esse simul in eadem
potentia, nisi vnū sit ratio alterius. Tunc a.n. simul
esse possunt, quia quodam modo sunt vnus motus,
sicut cum aliquis appetit aliquid propter finem, &
id quod est ad finē: & similiter cum aliquis fugit il-
lud quod est fini repugnans simul appetit finem, &
fugit contrarium. Et similiter voluntas simul mo-
uet in Deum, & odit peccatum, q̄a est contra Deū.

AD SECVNDVM dicēdum, q̄ hūmōi motus libe-
ri arbitrij ad voluntatē p̄inent, non ad irascibile &
cōcupiscibile, & hoc ideo quia obiectū eorum est
aliquid intelligibile, nō aliquid sensibile: inueniunt
tñ aliqñ attribui irascibili & concupiscibili, inquan-
tum voluntas ipsa d̄r irascibilis, & concupiscibilis
pp similitudinem actus: & tunc contritio potest at-
tribui & cōcupiscibili in quantum homo odit pec-
catum, & irascibili in quantum contra peccatū ira-
scitur, vindictam de eo sumere proponens.

Et per hoc patet solutio ad tertium, ad quartū,
& ad quintum.

AD SEXTVM dicendum, q̄ voluntas non mouet
simul ad contraria prosequenda, sed simul pōt mo-
ueri ad vnum fugiendum, & aliud prosequendū, &
præcipue si profectio vnus sit ratio fuge alterius.

AD SEPTIMVM dicendum, quod gratia datur di-
gno, non ita quod aliquis sit sufficienter dignus an-
tequam gratiam habeat, sed quia ex hoc ipso quod
datur, facit hominē dignum: vnde simul est dignus
gratia, & gratiam habens.

AD OCTAVVM dicendū, q̄ ad hoc qd aliqua for-
ma successiue recipiatur in subiecto, nihil operatur
intensio, vel remissio eius in subiecto, sed intensio, uel
remissio formæ cōtrarie, vel oppositi termini. Pri-
uatio aut gratiæ nō suscipit magis vel minus, nisi p
accidens ratione suæ cāe, ut iā dictū est: & ideo non
oportet qd gratia successiue recipiatur in subiecto. Si
aut in subiecto remitteret, posset hoc aliqd cōferre
ad hoc qd successiue gratia abijceretur. Sed gratia
nō remittit in eodē subiecto, & ideo nec successiue

In corp. ar.

F abijcitur pp hoc qd ipsa nō remittitur: nec successi-
ue inducitur pp hoc quod eius priuatio nō remittit.
AD NONVM patet solutio ex prædictis: nam non
ideo dicitur mutatio esse in instanti, quia duo termi-
ni eius sunt in eodem instanti, vt dictum est.

AD X. dicendum, quod fieri alicuius rei permane-
tis pōt accipi dupliciter. Vno modo proprie, & sic
d̄r res fieri quādiu durat motus, cuius terminus est
rei generatio: & sic quod fit nō est in p̄manētibus,
sed fieri est rei p̄ successiōnem, fm qd Philosophus
dicit in 6. Phyl. Quod fit, fiebat & fiet. Alio modo
d̄r fieri improprie, vt. d̄r dicatur aliquid fieri in illo
instanti, in quo primo factū est. Et hoc ideo, quādiu
instanti in quantum est terminus prioris temporis, in
quo fiebat, usurpat sibi hoc qd priori tēpori debet.
Et sic non est verū, qd id quod fit, nō est sed qd nō
primo est, & ante hoc nō erat, & sic est intelligēdū
qd in his q̄ fiūt subito, simul est fieri & factum esse.

AD XI. dicendum, quod motus nō accipitur hic
secundum quod est exitus de potentia in actum, sic
enim tempore mensuratur: sed accipitur motus li-
beri arbitrij pro ipsa eius operatione, quæ est actus
perfecti, vt dicitur in 3. de Anima, & ita potest esse
in instanti, sicut perfectum est in instanti.

AD XII. dicendum, quod in illo instanti quo ho-
mo iustificatur, non requiritur quod sit contrito
specialiter de singulis peccatis, sed generaliter de
omnibus contritione speciali de singulis peccatis
præcedente, vel subsequente.

AD XIII. dicendum, quod postquam homo in
culpā incidit, nō pōt esse medium inter gratiam &
culpā, quia culpa non aufertur nisi per gratiā, vt
supra dictū patet: nec gratia perditur nisi per culpā,
quāuis ante culpam esset status medius inter gra-
tiā & culpam secundum quorundam opinionem.

AD XIV. dicendum, quod non est accipere el-
erium 4 instanti, in quo culpa fuit, sed vitium tem-
pus, vt supra dictum est.

QVAESTIO XXIX.
DE GRATIA CHRISTI, IN OCTO

Articulos diuisa.

Primò enim querit, Vtrū in Christo sit gratia creata.

Secundò, Vtrum ad hoc qd natura humana verbo

vniretur in persona, requiratur habitualis gratia.

Tertiò, Vtrum gratia Christi sit infinita.

Quartò, Vtrum gratia capitis Christo conueniat se-
cundum humanam naturam.

Quintò, Vtrū in Christo requiratur habitualis gra-
tia ad hoc quod sit caput.

Sextò, Vtrum Christus mereri potuit.

Septimò, Vtrum Christus alijs mereri potuit.

Octauò, Vtrum Christus in primo instanti suæ con-
ceptionis mereri potuit.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum in Christo sit gratia creata.

QVAESTIO est de gratia Christi. Et primo
queritur, vtrum in Christo sit gratia crea-
ta, & videtur quod non. Homo enim dici-
tur per gratiam creatam filius ad optinens
sed Christus secundum sanctos, non fuit filius ado-
ptiuus, ergo non habuit gratiam creatam.

¶ 2. Præter. Vbi est cōiūctio rei p̄ essentia, nō ē necessā-
ria cōiūctio p̄ similitudinē, sicut ad cognoscēdū re-
gnit unio cognoscibilis ad rem cognitā, & tñ q̄ ali-
qua sūt in aīa p̄ sui essentia, nō est necessāriū ad co-
gnitionē, qd sint in ea p̄ similitudinē: sed Deus est
aīa Christi vnitus p̄ essentia realiter in vnitate p̄sonae.
ergo

K